

Etika për fëmijë

Dhurata e përmuajshme, nga revista "Etika"

Viti 2 - Numri 24 - Dhjetor 2012

Pasha kohën!..

ÇFARË FITUAT PREJ NJË VITI QË SHKOI?..

Po lëmë pas edhe një vit tjetër. Koha rrjedh dhe ikën me shpejtësi.

Profeti ynë i dashur (a.s.) ka thënë: “Është në humbje ai që i ka dy ditë të njëjta”.

Nëse ne i kalojmë bosh ditët tona, do të mbetemi në vend numëro, kur, në të vërtetë, brenda njeriut ekziston një forcë e jashtëzakonshme që mund ta përmirësojë atë në çdo çast të jetës së tij. E rëndësishme është që këtë fuqi ta përdorë në dobi të vetes dhe të shoqërisë.

Çdo vit duhet të mendojmë që ta përmirësojmë veten edhe më shumë. Mund t'i vendosim qëllime të rëndësishme vetvetes, si p.sh.: U rrita edhe një vit!.. Vitin e kaluar lexoja një libër në muaj, kurse këtë vit do të

lexoj dy libra në muaj. Vitin e kaluar në disa mësimë kisha dobësi, ndërsa këtë vit do t'i kem të gjitha dhjeta. Vitin e kaluar agjërova pesë ditë. Këtë vit do të agjëroj dhjetë ditë. Do të mundohem që edhe namazet t'i fal të gjitha. Do ta ndihmoj nënën në punët e shtëpisë, duke shtruar tryezën, apo blerë bukën. Edhe nëse jam zemëruar me një shok dhe nuk flas, tani do të pajtohem me të. Me vëllain nuk do të grindem më dhe do ta dua më shumë.

Mbase gjëja më e bukur në jetë, është momenti në të cilin jetojmë. E rëndësishme është që ta jetojmë bukur atë moment, sepse jeta jonë përbëhet nga momentet në të cilat jetojmë dhe duhet t'i jetojmë.

Ndonjëherë, dikush, mërzhitet për ndonjë gjë, të cilën nuk e ka bërë në të shkuarën. Ka marrë notë të dobët në provim, ngaqë nuk është përgatitur mirë. I penduar thotë: “Ah, sikur, të isha përgatitur më mirë”. Pendimi është i dobishëm vetëm atëherë, kur marrim mësim nga ajo përvojë e hidhur, që kemi përjetuar në të kaluarën dhe nuk e përsërisim më atë gabim në të ardhmen. Përndryshe, do të mërzhitemi vazhdimisht dhe padobi duke bërë gjithmonë të njëjtat gabime. Për shembull: jeni grindur me ndonjë shok dhe jeni mërzhitur shumë? Atëherë mos u grindni më.

Gjithashtu keni edhe plane, edhe ëndrra në lidhje me të ardhmen. Përfundimi i shkollës me sukses dhe fillimi i pushimeve verore me gëzim, është diçka që e dëshiron çdo fëmijë. Ndonjëherë, fluturojmë edhe pak si tepër duke thurur ëndrra për të ardhmen dhe e ha-

rrojmë momentin në të cilin po jetojmë. Për shembull: kur gjatë orës së matematikës mendoni që, pas përfundimit të mësimit të takoheni me shokët dhe të luani futboll. Të ëndërrosh është gjë e bukur, mirëpo ndonjëherë, këto ëndrra bëhen shkak që të humbisni momentet në të cilat jetoni.

E rëndësishme është që të jetoni duke e përdorur mirë çdo moment të jetës. Allahu na ka dhuruar një kohë të gjerë. Dita është 24 orë dhe njeriu nëse dëshiron, mund të gjejë kohë për çdo gjë. Për mësime, për lojë, për familjen, për biseda me shokët, për namaz, për të lexuar libra, etj. Për të gjitha ka kohë, por ajo duhet përdorur mirë...

Çdo moshë e jetojmë vetëm një herë. Vetëm njëherë bëhemi 9 vjeç. Njëherë bëhemi 10 vjeç. Në shikim të parë mund t'ju duket e çuditshme. Çfarë ka këtu, mund të thoni ju?.. Çdo moshë ka veçorinë dhe bukurinë e vet. Kur jeni 9 vjeç mund të luani sa të ngopeni, sepse çdo fëmijë ka nevojë të luajë. Ata që ju shohin duke luajtur, ju vështrojnë duke buzëqeshur. Nëse shihni një burrë 30 vjeç duke luajtur ose duke u kolovitur në shilarës, do të habiteni dhe do të mendoni se mos i ka ikur

mendja. Për të ka kaluar koha e lojës. Vitet e fëmijërisë së tij kanë ngelur pas.

Fëmijët gjithmonë duan të rriten. T'u zgjatten trupi e t'u shtohet pesha. Megjithatë, duhet të jemi të vetëdijshëm për moshën në të cilën jemi dhe duhet ta jetojmë atë ashtu siç duhet.

Të jesh fëmijë, ka shumë privilegje dhe avantazhe. Shumë të rritur, nuk mund t'i bëjnë shumë gjëra që bëni ju: - Të shohin filma vizatimorë, të lexojnë përralla, tregime ose ndonjë roman, të luajnë me lodra, të koloviten në shilarës, të vrapojnë të lirë në lëndina, të fluturojnë balona, të bëjnë miqësi me kafshët, të mësojnë njohuri të reja në shkollë, të hanë çokollata, akullore dhe pambuk sheqeri, të përkëdhelen nga prindërit, gjyshërit dhe të afërmit...

Jeta është dhurata më e madhe që na ka dhënë Allahu. Duhet t'ia dimë vlerën. Dhe vlerën e saj të vërtetë e dimë atëherë, kur përfitojmë gjëra të reja nga çdo moshë që jetojmë.

Etika
për fëmijë

Drejtor
& Kryeredaktor:
Alban Kali
albankali@yahoo.com
+355 67 208 6767

Redaktor:
Khahid Bushati
xhahidbushati@yahoo.com
+355 69 28 20 975

Redaktore gjuhësore:
Dr. Irida Hoti
Përkthyes:
Artur Tagani
Fatmir Sulaj
Ilir Hoxha

Dizajn - Grafik:
Bledar Xama
bledar_xama@hotmail.com

Adresa: L: Vasil Shanto - Rr: Çajupi - Shkodër - Albania / Tel: +355 22 254 634 / Fax: +355 22 254 633
Zyra e përfaqësimit Maqedoni: Rr: Stiv Naumov - Nr. 9 - lokal 25 - Shkup - Maqedoni / Tel: +389 71 956 271
Zyra e përfaqësimit Kosovë: Rr: Ardian Zurnaxhiu - pn. Ralin - Prizren - Kosovë / Tel: +381 29 222 795

Gjysh, o gjyshi im...

1.

*-Gjysh, o gjyshi im,
vallë, pse rënkon?!
Ah, flokët e bardhë,
më nuk i duron...-*

*Ëëri gjysh të bien
me radhë një nga një,
s'e trazon as krehrin,
dhe i qetë ti fle...-*

*Jo, jo gjysh nuk plakesh,
sepse kësaj herë
dukesh më i ri,
kur del me kapelë.*

2.

*- Gjysh, o gjyshi im,
kush të mërzit vallë?!
Mos bastuni plak
që ecën ngadalë..?-*

*Vërtet, është ca plak,
ndaj me të mos rri,
ti s' do mik të vjetër,
ti do mik të ri...-*

*Gjysh, hiqe bastunin
që të mërzit shumë,
dhe mbështete dorën,
ja, në sup tek unë...*

Shiko mami, s'qenka ëndërr...

*Mbi jastëk kokën mbështet,
syçkat mbyll dhe fle e qetë...*

*Pranë i vijnë dhe ca re,
vjen një yll, e aty fle...*

*Vjen dhe hëna (gjysmëhëna)
mbi jastëk kokën mbështet,
bisedon diçka me yllin,
syçkat mbyll dhe fle e qetë.*

*Vjen mëngjesi, Eri zgjohet
edhe thotë: - Ë di moj nënë!
Pashë një ëndërr: me ca re,
me një yll e me një hënë...*

*Nëna qeshi, fort e puthi,
Eri ëmbël prapë i flet:
-Shiko mami, s'qenka ëndërr,
janë qëndisur në jastëk.*

MJERË ATA QË SHTYJNË PUNËT!

Emine Tashgetiren

Të dashur vogëlushë!

Profeti ynë i dashur (s.a.s.) ka thënë: “Mjerë ata që shtyjnë punët!”. Të shkatërrohesh, të rrënohesh, të mjerohesh ka kuptimin e përbaljes me vështirësi shumë të mëdha. Të gjithë duhet ta kemi kuptuar se sa i frikshëm është kuptimi i saj. Po mirë, kush janë rrënuar: ata që shtyjnë punët.

Të shtysh, të vonosh do të thotë që të mos e bësh në kohën e duhur dhe ta shtysh në një kohë që ne i themi “pastaj”.

Le ta mendojmë një ditë tonën, në të cilën kemi punë që duhet t'i bëjmë. Nëse çdo punë e bëjmë në kohën e vet, një: atëherë nuk e kalojmë atë kohë fillikat, dy: ndjejmë një prehje shpirtërore kur e kryejmë me sukses punën që duhet të kishim bërë. Me zemër dhe mendje të qetë shikojmë përreth. Përfetojmë dhe i ndjejmë begatitë në të cilat gjende-

mi. Jemi të gatshëm të bëjmë punët e tjera që na dalin përpara.

Le ta trajtojmë namazin. Sa mirë që bëjmë, kur falim namazin sapo këndohet ezani. Zoti i Madhëruar na fton në praninë e Tij dhe ne me një kënaqësi të madhe i përgjigjemi ftesës së Tij duke i thënë: “Ja, Zoti im, erdha, në praninë Tënde jam!”. Kësaj i thonë të marrësh 100 pikë, nga 100 pikët e mundshme.

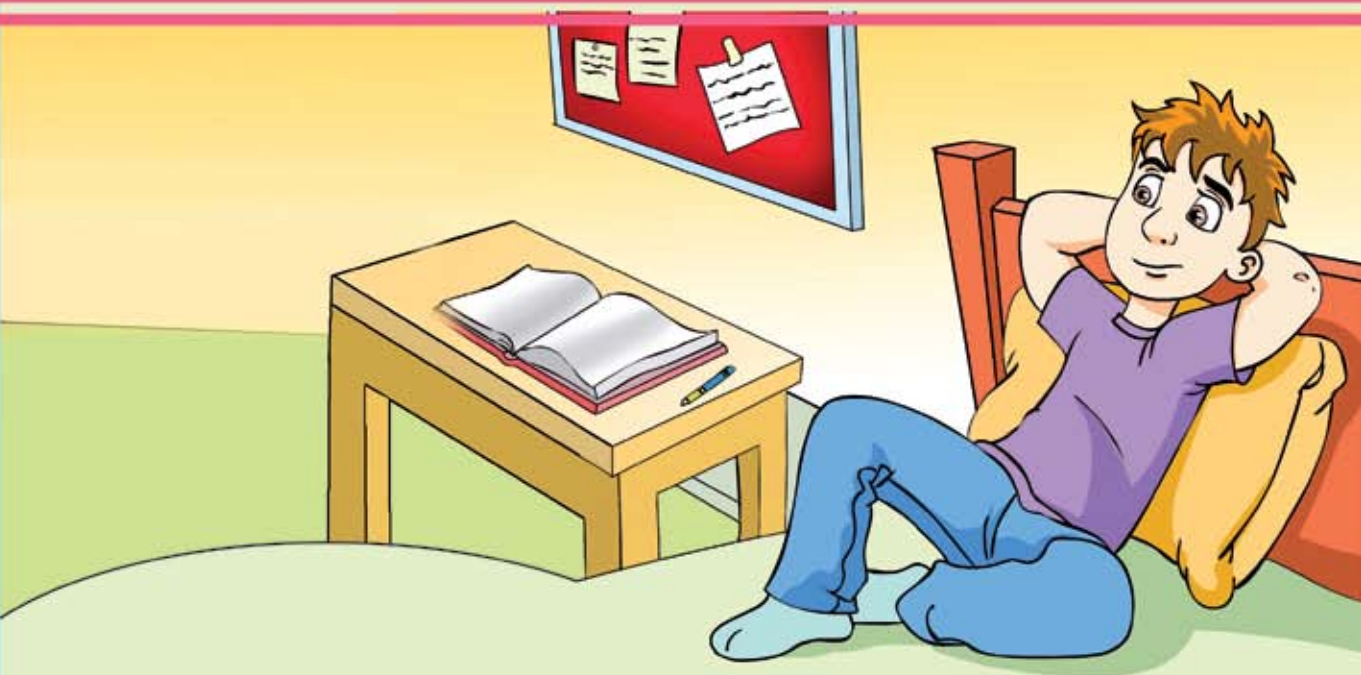
Kur nuk e falim në kohën sapo këndohet ezani, gjithnjë do të na qarkullojnë në mendje e zemër mendime si: “Unë kisha për ta falur namazin. Sikur ta falja, do të qetësohesha.” Të jemi të vetëdijshëm për përgjegjësinë tonë, në momentin kur e kryejmë punën, sa mrekulli që është të përjetosh atë prehje shpirtërore.

Nëse do t'i bënim punët tona menjëherë në kohë, nuk do të na mblidheshin punët bashkë. Nëse na duket pak e mundimshme, duhet ta dimë se nëse e shtyjmë për më vonë, ajo do të jetë edhe më e vështirë.

Le të mendojmë mësimet. Nëse mësoni mësimet e ditës, bëni punën më të mirë. Përfetoni kënaqësinë shpirtërore të të studiuarit dhe të të kryerit të një pune. Nëse nuk mësoni çdo ditë mësimet tuaja, mendimet, si: “Kam mësimet, kam detyra, kam për të mësuar dhe të gjitha kam për t'i bërë vetë. Jo dikush tjetër. Ah sikur t'i bëja!”, zënë vazhdimisht mendjen dhe zemrën tuaj dhe bëhen shkak që të mos i kryeni me dëshirë punët që do të bëni.

Në anën tjetër, detyrat që nuk bëhen dhe temat që nuk mësohen, nga një faqe që mund të

jetë në ditë për t'u mësuar, kur nuk mësohen, një e nga një shkojnë deri në 5 apo 10 faqe pa i mësuar. Apo jo? Po, me siguri! Po ashtu edhe mësimet sikur thonë: "Më mëso menjëherë, nëse nuk më mëson, do të shtohem dhe do ta vështirësoj edhe më tej. A është më lehtë të mësosh 1 faqe apo 5 faqe? Nxito, nxito!"

Të shtysh për më vonë vendimet e drejta dhe të rëndësishme, mund të humbasësh atë gjënë e rëndësishme. Ndërkohë që një shok i juaji që do të marrë pjesë në një kurs fotografie, thotë: "do të shkoj nesër", shkon të nesërmen dhe ç'të shohë, qenkan plotësuar kontigjentët dhe qenkan mbyllur regjistrimet.

Një fëmijë që vazhdimisht e shtyn për të nesërmen larjen e dhëmbëve, kur shkon tek dentisti, betohet edhe një herë se do t'i lajë dhëmbët çdo ditë, mirëpo fatkeqësisht nuk i lan, pastaj atij sërisht i dhembin dhëmbët. Shtyn edhe vajtjen tek dentisti, duke thënë "hë sot, hë nesër". Përfundimisht, dentisti detyrohet t'ia heqë atë dhëmb. Kështu, fatkeqësisht fëmija e humbet një dhëmb.

Pyeteni veten po deshet: cilët punë kam shtyrë unë? Cilët punë i kam bërë dhe i bëj menjëherë? Cilat janë ato punë që na e vështirësojnë jetën

duke i shtyrë për më vonë? Çfarë kam humbur duke e shtyrë më vonë? Punët që bëni, para së gjithash, të japin gëzim, lumturi dhe qetësi. Kurse punët që i lini për më vonë, bëhen shkak që të ankoheni nga brenda.

Që të mos ankohesh, që të mos rënkosh, që të mos pendohesh pastaj, duhet të thoni: "Më përkasim mua të gjitha punët dhe përgjegjësitë!". T'i bësh punët në çast, të jep aq kënaqësi sikur të hash kafshata - kafshata një fetë bukë.

Këto punë, këto përgjegjësi, duhet t'i kaloni me plot hare e entuziazëm, duke thënë: "Nëse unë jo, po kush? Nëse jo tani, po kur?"

Fëmijë të dashur, bëhuni prej atyre që bëjnë punët menjëherë dhe mos u bëni prej atyre që vështirësojnë jetën e tyre, duke i shtyrë punët për më vonë.

Shënim: Mund të bëni një reportazh të vogël me njerëzit që keni përreth. Mund t'u drejtoni atyre pyetjen: "A keni ndonjë punë që për arsye se e keni shtyrë për më vonë, jeni mërziur shumë, jeni penduar shumë?" Pyesni të rriturit, shokët tuaj. Do të mbeteni të habitur nga përgjigjet që do të merrni. Ato më interesante mund t'ia dërgoni edhe revistës sonë.

Një mësim nga mësimet e Hadithit

- pjesa e nëntë -

Samiu i vogël në mbrëmje bashkë me familjen e tij bënë 45 minuta mësim hadithi. Ata përpigeshin t'i komentonin ngjarjet e ditës nën dritën e haditheve, që kishin lexuar. Samiu i vogël përfitonte shumë nga këto mësimet dhe në jetën e përditshme përpigej të vepronte ashtu siç ka porositur i Dërguari i Allahut (s.a.s.).

SAMIU I VOGËL BASHKË ME SHOKËT E TIJ, NË PUSHIM, KISHIN DALË NË OBORRIN E SHKOLLËS PËR TË LUAJTUR TOP. ZAMIRA QË ISHTE ULUR E MËRZITUR NË NJË QOSHE, I TËRHOQI VËMENDJEN SAMIUT.

NË PUSHIMIN TJETËR,
VENDOSI TË FLASË ME TË.

Ju shkoni shokë,
unë nuk do të vij.

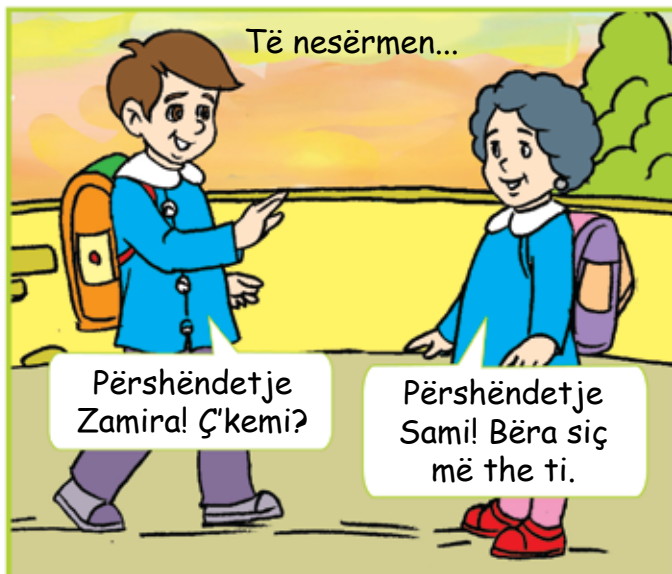
Me sa duket Samiu do
të bëjë përsëri një
operacion ndihme.

**"JEPNI DHURATA
NJËRI-TJETRIT
NË MËNYRË QË
T'JU SHTOHET
DASHURIA."**

(HADITH FISNIK)

Pastaj filloi ta lexojë letrën me kujdes.

*I dashur vëlla!
Mua nuk më do fare, por unë të dua shumë!
Këtë dhuratë, ta kam marrë për të të
treguar dashurinë që kam për ty.
I Dërguari i Allahut (s.a.s.), na këshil-
lon: "Dhuratat e shtojnë dashurinë."
Unë dëshiroj që të të shtohet dashuria
ndaj meje.
Të lutem, mos e tall me mua tashmë!
Mos më lëndo!
Më duaj përsëri siç më ke dashur e
vogël.*

Motra jote, Zamira.

"MJERË PËR ÇDO NJERI QË SHPIF DHE PËRQESH!"

(SUREJA EL-HUMEZE, AJETI 1)

Pasi e lexoi letrën, nuk e pa dhuratën fare. Unë i pata marrë atij librin e heroit të filmave vizatimorë, që donte më shumë. Ai iku pa më thënë asgjë.

Pas pak u kthye
me një dhuratë në dorë.

Shiko! Edhe unë
të kam marrë
një dhuratë.

Unë të dua edhe tani
aq sa të kam dashur,
kur ke qenë e vogël.

Nuk pata menduar se do
të mërzhiteshe kaq shumë.
Motra ime e dashur!

Këshilla më bëri shumë dobi. Të
falënderoj nga zemra Sami.

Ajo këshillë nuk është e imja, por
e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).
Atë mund ta falënderosh duke i
dërguar një salavat.

Druvari

Në kohën e Hazreti Musait jetonte një burrë i varfër. Ai mbledhte dru në mal, i vendoste në kurriz dhe i sillte në qytet. I shiste. Me ato pak para që fitonte mendohej të siguronte jetesën. Druvari nuk lodhej nga kjo punë, por nuk e duronte faktin se fqinji i tij ia ngarkonte drutë gomarit dhe i sillte në qytet.

Druvari i varfër një ditë shkoi te Hazreti Musa, i tregoi gjendjen e tij duke i thënë:

- Kurrizi më është bërë plagë duke mbartur dru. Në jetën time nuk kam shijuar asnjëherë rehati e qetësi. Të lutem, lutju Zotit tënd për gjendjen time dhe kërkoji të më japë një gomar për t'ia ngarkuar drutë që mbledh.

Kur Hz. Musa doli para Zotit dhe i tregoi për kërkesën e druvarit, Allahu Teala i tha:

- Robi im është i sëmurë nga xhelozia. Ai kurrë nuk do të gjejë qetësinë që kërkon derisa të shpëtojë nga kjo sëmundje. Xhelozia e tij e sëmuri gomarin e robit tim dhe fqinjit të tij druvar. I thuaj atij që të lutet për shërimin e gomarit të fqinjit, pastaj do t'i jap një gomar edhe atij.

Kur Hz. Musai ia shfaqti propozimin e Allahut Teala druvarit të varfër, atij iu enjtën damarët e xhelozisë dhe tha:

- Nuk mund të lutem që të shërohet gomari i fqinjit. Unë jam i kënaqur me gjendjen time. Po ashtu nuk dua gomar nga Allahu. Mjafton që të mos e shërojë gomarin e fqinjit tim.

Xhelozia me të vërtetë është një sëmundje shumë e keqe. Ai që sëmuret nga ajo, nuk mund të jetë kurrë i lumtur. Është e vërtetë se druvarin e varfër më shumë e lodhte, e rraskapiste dhe nuk e linte të qetë xhelozia për fqinjin se sa mbartja e druve.

Sa bukur e ka treguar Pejgamberi ynë (a.s.) këtë të vërtetë:

“Mos u bëni ziliqar, sepse zilia i shkatërron mirësitë, siç djeg zjarri drutë.” (Ebu Davud, Edeb, 40)

Në rërë e në shkëmb...

Dy shokë të ngushtë po shëtisnin gjatë bregdetit të Velipojës, njërit nga plazhet e bregdetit të madh të Adriatikut. Gjatë ecjes nisën të ngacmonin njeri-tjetrin me fjalë, por nuk u mjaftuan me kaq. Ata u grindën aq fort, sa njeri e goditi dhe e gjakosi në fytyrë tjetrin. I gjakosuri shkruajti në rërë: “Sot, miku im më i ngushtë më goditi në fytyrë.”

Dy shokët e kuptuan se u grindën për hiçmosgjë. Ata vazhduan të ecnin dhe vendosën që të laheshin e të notonin në detin e kaltërt. I gjakosuri filloi të ndiente një si ngushtim në gjoks, nuk kishte më forcë të notonte dhe të kthehej në breg. Shoku i tij, sapo e kuptoi situatën e ndërlikuar, e shpëtoi dhe e ndihmoi që të dilte në breg. Pasi e mori veten, i gjakosuri gdhendi në sipërfaqen e një shkëmbi: “Sot, shoku im më i ngushtë, më shpëtoi jetën.”

Shoku i tij u habit dhe pyeti:

“Përse herën e parë shkruajte në rërë dhe këtë herë në shkëmb!?”

Miku i tij i urtë u përgjigj:

“Nëse ndonjëri gabon në hak të tjetrit, gabimin duhet ta shkruash në rërë, në mënyrë që erërat e miqësisë dhe dashurisë ta fshijnë. E nëse ndonjëri na bën mirë, të mirën shkruaje në shkëmb që mos të ketë erë në botë që të mund ta fshijë.”

Përgatiti: **Gilman Kazazi**

- prozë fantastiko-shkencore -

PËRRALLËZA E SHKRONJËS XN

XHENI

Xhenit i bleu babi një xhup të bukur, me plush që vihej e hiqej me zinxhir.

Një ditë të ftohtë dimri, teksa kthehej nga shkolla, Xheni pa nën strehë, një djalë të vogël sa veten. Ai kishte përqafuar një qenush dhe të dy flinin kokë më kokë për t'u ngrohur. Vajzës i piku në zemër. Zbërtheu zinxhirin e plushit, e hoqi atë dhe mbuloi dy krijesat e gjora. Pasi i vështroi një copë herë me dhembshuri, mori rrugën e shtëpisë. Sa hyri brenda, zhveshi xhupin. Nëna e vuri re se i mungonte plushi.

- Sot, që bën kaq ftohtë, e paske hequr plushin? – e qortoi ajo.

Xheni heshti pak, pastaj i tha:

- Pashë një djalë të vogël dhe një qenush, që flinin në të ftohtë...

Nënës iu mbushën sytë me lot nga keqardhja për ato dy krijesa të gjora... por edhe nga lumturia për mirësinë e së bijës.

“Lumja unë për këtë vajzë!” u krenua me vete.

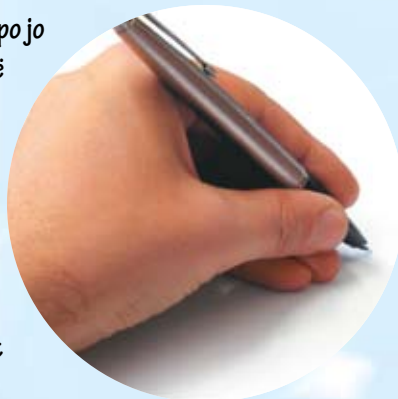

ÇFARË? PËRSE? SI?

Zehra Aksoy

PËRSE DISA NJERËZ JANË SALLAKË?

Njëra anë e trurit tonë është më e zhvilluar se ana tjetër. Ana e djathtë e trurit tonë, kontrollon muskujt e anës së majtë të trupit, ndërsa ana e majtë e trurit, kontrollon muskujt në anën e djathtë të trupit. Kjo gjendje është e vlefshme edhe për duart tona. Nëse të dyja anët e trurit janë të zhvilluara, të dyja duart mund të përdoren me lehtësi. Ne nuk e kemi në dorë që të jemi apo jo sallakë, por mund ta zhvillojmë duke përdorur dorën e majtë. Mos harroni, kjo mund të përdoret në punë si shkrimet etj., dhe jo në të ngrënë, sepse të ngrënë me dorën e djathtë, është sunet i të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).

Ç'DOBI KANË LUSPAT E PESHQVE?

Luspat e peshqve në përgjithësi janë prej lëkure. Në strukturën e lëkurës ka tri shtresa të ndryshme. Njëra prej tyre është epiderma, e cila bën rinovimin e lëkurës, e mbron atë dhe është shtresa më e jashtme e saj. Luspat, bashkë me shtresën që formohet me forcimin e epidermës që ndodhet menjëherë poshtë tyre, ndihmojnë rregullimin e presionit osmozik duke ndaluar hyrjen e ujit në trup dhe daljen e ujit të brendshëm jashtë trupit. Krahas kësaj, e mbrojnë trupin edhe kundrejt goditjeve të vogla.

PËRSE NDJEJMË SIKUR NA KA KAPUR KORRENTI, KUR PËRPLASIM BËRRYLIN NË NDOJË VEND?

Struktura nervore e njeriut është shumë e ndjeshme. Për shkak se nervat janë shumë të rëndësishme, janë vendosur në vende ku mund të ruhen shumë mirë. Të gjitha nervat në trup, janë vendosur në shtresat e muskujve. Nervi i vetëm që nuk është në shtresën e muskulit, është nervi në bërryl. Ky nerv kalon menjëherë nën lëkurë. Për këtë arsye, kur e përplasim bërrylin, ndjejmë sikur na ka zënë korrenti.

IBNI SINA (AVIGENA)

Mjeku gjeni, veprat e të cilit u lexuan si burime kryesore në Universitetet Evropiane për 600 vite me radhë.

Emri i tij i vërtetë është Husejin. Emri i të birit: Ali. Emri i të atit: Abdullah. Emri i gjyshit: Sina. Kështu, ai quhej: Ebul-Ali el- Husejin bin Abdullah Ibni Sina.

Ibni Sina lindi në vitin 980 në Afshan. Rreth moshës 6 vjeçare u kthye në Buhara bashkë me të atin, ku bëri dhe edukimin e parë.

Kur u bë 10 vjeç, dinte përmendësh Kuranin. Për disa vite me radhë mori mësim nga mësues të ndryshëm rreth matematikës, fikhut, kelamit,

logjikës dhe filozofisë. Mori drejtim në fushën e mjekësisë. Dijet teorike i zhvilloi përmes vështrimeve, provave dhe praktikave. Ndërkohë nisi të merrej edhe me metafizikë. Një sërë temash metafizike që nuk i kuptoi, arriti t'i kuptonte vetëm pasi lexoi një libër të Farabiut, që kishte blerë nga sahafët.

Me porosi të një mjeku të moshuar, mjekoi sultanin e Buharas. Pasi tregoi sukses, u mor në sara jet e tij. U emërua drejtor në bibliotekë. Për të nisi

një kohë leximesh, studimesh e hulumtimesh. Kjo bibliotekë ka luajtur një rol të veçantë për zhvillimin e tij intelektual. Kur përfundoi qeveria Samani në shekullin 11, u bë nëpunës i Me'munit, sulltanit të Harizmit.

Mjekoi Emirin e Hamedanit. Emiri e bëri vezir Ibni Sinain, por, nuk zgjati shumë, se u burgos. Iu plaçkit edhe shtëpia. Tentuan ta vrisnin, por arriti të arratisesh. U fsheh në shtëpinë e një farmacisti. Bëri një jetë të mundimshme.

Ibni Sinai filloi të shkruante veprat e tij të para. Kur desh të largohej fshehurazi nga Hamedani, bijtë e Emirit e zunë dhe e futën në burg. Në burg shkroi vëllimin e parë të veprës me titull "KANUN" dhe "EL-HIDAJE FIL-HIKME". Sërish u arratis. Arriti të hyjë në Isfahan i maskuar si sufi. Emiri i Buvejh-it, Alauddevle, e respektoi dhe e nderoi shumë atë. Vdiq në moshën 57 vjeçare (1037).

Të dashur fëmijë!

Emri i Ibni Sinait është skalitur në historinë e shkencës botërore. Megjithatë ka pasur një jetë me mjaft mundime dhe vështirësi, ai ka shkruar plot 270 vepra. Nuk mund t'i renditim një nga një, sepse janë shumë. Por, fushat ku shërbeu po i shënojmë si më poshtë: 8 probleme në logjikë, 5 në shkencat ekzakto, 6 në psikologjinë empirike, 3 në psikologjinë mendore dhe 7 në metafizikë.

Në fushën e mjekësisë ka bërë plot zbulime serioze. Shkëlqen teoria e mikrobeve. Gjithashtu kontributet e tij janë edhe në: filozofi, mori frymëzim nga Farabiu; gjeologji, ku shquhen teoritë e lëvizjeve sizmike; fizikë, lidhur me lëvizjen, fërkimin, fuqinë, hapësirën, pafundësinë, temperaturën, rrezet, vëllimin, dendësinë e ujit dhe trysninë e ajrit; matematikë, astronomi, botanikë, veterinar dhe muzikë.

MENDO PAK... E BUZËQESH

Askush nuk më ndihmoi...

Pata qafëgjata
hip në biçikletë,
ecën..., fluturon...
ngjan si një raketë.

Ecën e nuk ndalet,
ecën... viu-viuuu...,
i shëtit dhe mendja,
mendja firifiuuu!

Fërr- fërr një bilbil
bie papushim...
(Kujdes! – thotë bilbili.
Mos ec me nxitim!..

Lexo dhe tabelën,
kufizo shpejtësinë!...) ku
dëgjon qafëgjata,
ka marrë arratinë...

Nuk vonon, përplasat
me një pemë, pata...,
rrezohet, gjakoset,
pluhuroset, e ngrata!..

Mezi lëviz sqepin,
këmba (sa i dhemb!..
Ngjan sikur te këmba
i ka hyrë një gjemb...)

Edhe njërin sy
e paska të nxirë...,
pendët përkëdhelë,
i merr me të mirë...

Ca i paskan rënë
e nuk i mbledh dot,
nga syri-thëngjill
i del një pikë lot...

Qan e ndihmë kërkon,
këmbët seç i dridhen,
kafshë e ca shpendë
afrohen, po mblidhen...

Qan, i dhembin plagët,
qan, s'pushon: oiii!..
Breshka kureshtare
pyet: "Si ndodhi, si?!"

-U vrave, moj bijë?!
Mos more dhe plagë?
Mos të merren mendtë?-
pyeti rosa plakë.

-Sa herë do rrezohesh, -
foli një arush.
-Ngrihu, bëhu trime!-
tha një lepurush.

-Trupin mbaje drejt,
e fort mos u tund...
Ndryshe, - Kri-kri-kri, -
prapë bie "bëlldum"...

- Hajt, se është e re, -
hi-hi, qeshi kërrichi.
- Fshihi e pastrohu, -
muu, - ia pritë viji.

- Plagë s'paske shumë,
shpëtove kësaj herë.
- Kujdes, - tha iriqi, -
se bën dhe gjilpërë...

Miushi bishtgjatë
tha diçka nën zë:
"Patë, ti ke plot dhjamë
e nuk të gjen gjë..."

- Skinj! – na qeshi dhelpra.
Ç't'u desh biçikleta!..
Më mira, moj bardhoshe
ec me këmbë të lehta.

- Miq, o miq! – tha pata.
(e lodhur, rënko!..
-Fjalë mora shumë,
askush s'më ndihmoi...

Nastradin Hoxha

ZBAVITJE

Njyrose arushin!

SUDOKU!

9	6				8	5	1	4
8	4		9			6		2
		1			6	8		
2						1		5
7		4	1					9
		5		9	2			
	8	6	2		7			
			8		4			
3						4	8	1

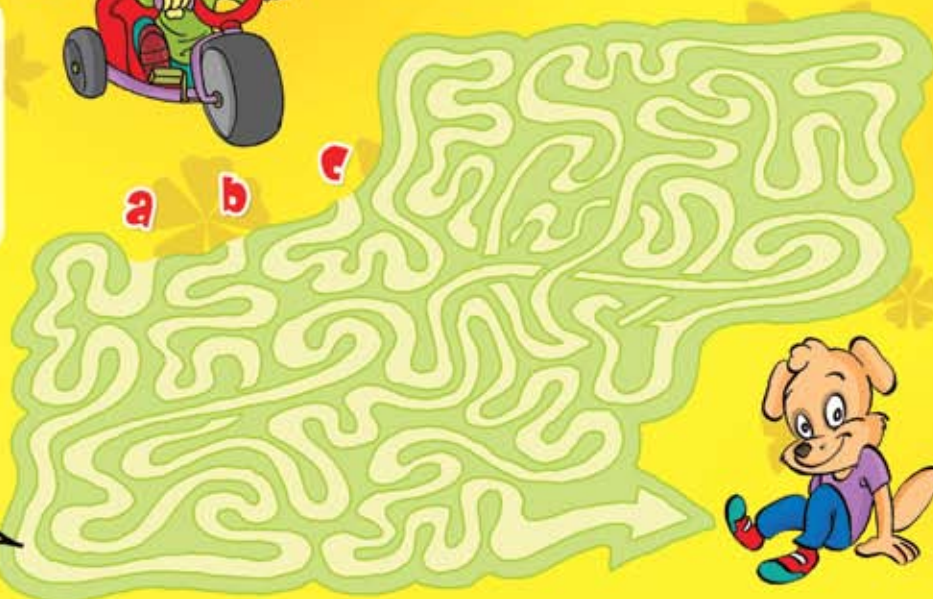

Labirint

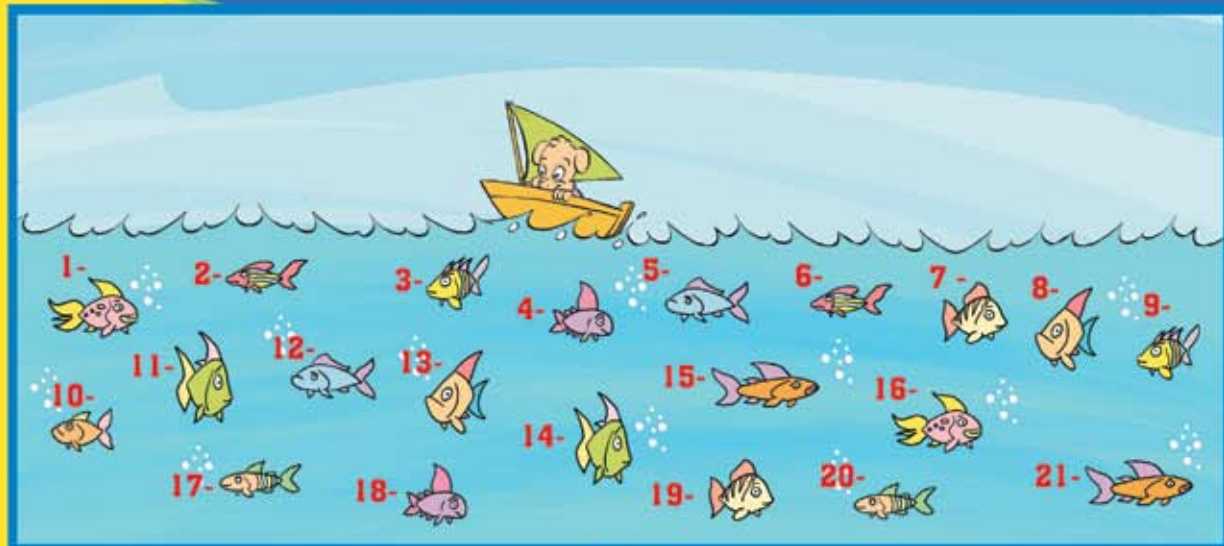
Dhëpërushi
kërkon të takojë
shokun për të
lodruar. Gjeni
rrugën e saktë...

a b c

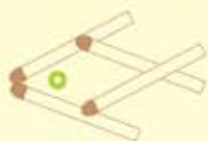

Të gjithë peshqit janë vendosur nga dy herë përveç njërit. E gjeni dot cili është ai?

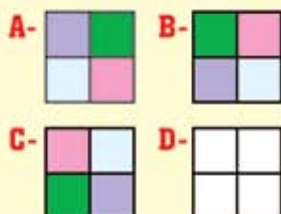

Gjej 7 ndryshimet!

A mund ta kthesh peshkun
në anën e kundërt
vetëm duke lëvizur
3 fije shkrepse?

Duke ndjekur logjikën
e katrorëve, gjeni ngjyrën
e katrorit të fundit.

Figurën e mëposhtme
ndajeni në tre pjesë
të barabarta.

